

Θ'. Προσδιοριστικές έννοιες για το Πνεύμα, σύμφωνες με τη διδασκαλία των Γραφών.

22. Ας εξετάσουμε τώρα και τι λογής είναι οι κοινές μας έννοιες για το Πνεύμα, που τις συνάξαμε γι' αυτό από τις Γραφές και τις κληρονομήσαμε από την άγραφη παράδοση των πατέρων.

Πρώτα λοιπόν, ποιος είναι που, ακούοντας τις ονομασίες του Πνεύματος, δεν νιώθει τον ψυχικό του κόσμο να υψώνεται και δεν πετά η σκέψη του προς την ανώτατη φύση; Γιατί Πνεύμα Θεού έχει ειπωθεί και «Πνεύμα της αληθείας, που από τον Πατέρα εκπορεύεται»(1), «Πνεύμα ευθές»(2), «Πνεύμα ηγεμονικό»(3). «Πνεύμα άγιο»(4) είναι η κύρια και ξεχωριστή του ονομασία, που βέβαια ταιριάζει σαν ονομασία σε κάθε τι το ασώματο και καθαρά άυλο κι αμέριστο. Έτσι κι ο Κύριος, διδάσκοντας τη γυναίκα που θαρρούσε το Θεό προσκυνητό σε κάποιο τόπο, ότι το ασώματο δεν περιέχεται, λέει: «Πνεύμα είναι ο Θεός»(5). Δεν είναι λοιπόν

μπορετό, ακούοντας Πνεύμα, να τυπώσει κανείς μέσα στο νου του περιορισμένη φύση, που να υπόκειται σε μετατροπές κι αλλοιώσεις ή να είναι σε όλα όμοια με την κτίση. Αλλά, ανεβάζοντας πολύ ψηλά τους λογισμούς, είναι ανάγκη ν' αντιληφθεί κάποια ουσία νοερή, άπειρη σε δύναμη, απεριόριστη σε μέγεθος, αμέτρητη με χρόνους ή αιώνες, πάμπλουτη σε βίος αγαθών. Προς αυτό έχουν στραφεί όλα όσα χρειάζονται αγιασμό. Αυτό ποθούν όλα όσα ζουν με αρετή, σαν να ποτίζονται από την άνωθεν πνοή του και να βοηθούνται στο δικό τους και φυσικό σκοπό. Τελειοποιεί τα άλλα, το ίδιο όμως δεν έχει καμιά έλλειψη. Δεν εξαρτά από πουθενά τη ζωή του, αλλά το ίδιο χορηγεί ζωή. Δεν μεγαλώνει με προσθήκες, αλλά είναι ανέκαθεν ολοκληρωμένο, στον εαυτό του θεμελιωμένο και παντού παρόν. Είναι η πηγή του αγιασμού, φως νοητό, παρέχοντας μες από τον εαυτό του σε κάθε λογικό ον ένα φως σαν άπλετο για την εύρεση της αλήθειας. Απρόσιτο κατά τη φύση. Αντιληπτό εξ αιτίας του ότι είναι αγαθό. Πλημμυρίζει τα πάντα με τη δύναμή του, αλλά μόνο οι άξιοι μετέχουν σ' αυτό. Και δεν μετέχουν κατά το ίδιο μέτρο, αλλά η ενέργειά του μοιράζεται ανάλογα προς την πίστη. Είναι απλό στην ουσία, ποικίλο όμως στις ενέργειες. Ολόκληρο είναι στον καθένα (6) κι ολόκληρο παντού είναι. Μεριζεται δίχως να παθαίνει τίποτα και μετέχει κανείς σ' αυτό ολότελα. Συμβαίνει όπως με το ηλιοφώς. Η χάρη του φαίνεται να είναι παρούσα μονάχα σ' αυτόν που το απολαμβάνει, όμως συνάμα και πάνω στη γη και τη θάλασσα λάμπει και με τον αέρα είναι ανακατωμένο. Έτσι λοιπόν και το Πνεύμα. Στο καθένα απ' αυτά που το δέχονται σαν να είναι μονάχα παρόν, αδιάκοπα αφήνει τη χάρη του ολόκληρη σε όλα. Όσα μετέχουν σ' αυτό, το απολαμβάνουν όσο τους επιτρέπει η φύση τους κι όχι όσο εκείνο μπορεί.

23. Οικείωση δε του Πνεύματος από την ψυχή δεν είναι η τοπική προσέγγισή του - γιατί, πώς θα μπορούσαμε να πλησιάσουμε σωματικά το ασώματο;- αλλά ο χωρισμός από τα πάθη που, προσθεμένα στην ψυχή σαν συνέπειες της αγάπης προς τη σάρκα, την αποξένωσαν από την οικειότητα του Θεού. Ποιος λοιπόν είναι ο μοναδικός τρόπος για να πλησιάσει κανείς τον Παράκλητο; Αφού καθαρθεί από την αισχύρη που ντύθηκε με την κακία και ξαναγουρίσει στο φυσικό κάλλος κι αποδώσει σαν σε εικόνα βασιλική την αρχαία μορφή μες από την κάθαρσή της. Κι εκείνος, σαν ήλιος, αφού παραλάβει καθαρισμένο μάτι, θα σου δείξει στον εαυτό του την εικόνα του αοράτου. Κι έτσι, στο μακάριο θέαμα της εικόνας, θα δεις την ανείπωτη ομορφιά του αρχετύπου. Χάρη στο Πνεύμα, οι καρδιές φτερώνονται, χειραγωγούνται οι αδύναμοι, φθάνουν στον τελικό τους σκοπό όσοι προκόβουν. Αυτό, φωτίζοντας τους καθαρισμένους από κάθε κηλίδα, τους κάνει πνευματικούς, χάρη στην κοινωνία τους μαζί του. Κι όπως τα λαμπερά και διάφανα σώματα, σαν πέσει πάνω τους κάποια αχτίνα, γίνονται και τα ίδια περίλαμπρα και πηγάζουν από τον εαυτό τους άλλη φωταύγεια, έτσι κι οι πνευματοφόρες ψυχές. Αφού φωτισθούν από το Πνεύμα, γίνονται κι οι ίδιες πνευματικές και σ' άλλους τη χάρη

αχτινοβολούν. Από εδώ προέρχεται η πρόγνωση των όσων μέλλουν να συμβούν, η κατανόηση των μυστηρίων, η αντίληψη των απόκρυφων, τα μοιράσματα των χαρισμάτων, η ουράνια ζωή, η συγκατατίθιση με τους αγγέλους, η ανεξάντλητη ευφροσύνη, η διαμονή μαζί με το Θεό, η ομοίωση με το Θεό και το ακρότατο από τα ποθητά, το να γίνει κανείς θεός.

Αυτές λοιπόν είναι οι έννοιες μας για το Άγιο Πνεύμα, που διδαχθήκαμε από τα ίδια τα λόγια του Πνεύματος να πιστεύουμε σχετικά με τη μεγαλωσύνη του και την αξία του και τα ενεργήματά του, λίγες ανάμεσα στις πολλές που θα παραθέταμε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ιω. 15,26.

2. Ψαλ. 50,12.

3. Ψαλ. 50,14.

4. Ψαλ. 50, 13.

5. Ιω. 4,24.

6. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο άνθρωπος μετέχει στην ουσία, στη φύση του Θεού. Έχει το άγιο Πνεύμα καθόσον μετέχει στις ενέργειές του.

Πηγή: Μεγάλου Βασιλείου, *Επιστολές και άλλα κείμενα*, Εισαγωγή: Στυλ. Παπαδόπουλος, Απόδοση: Βασ. Μουστάκης, έκδ. Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος

<http://bit.ly/131hGyX>